

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Rodinné Věci a Dědictví](#) > [Rodičovská Zodpovědnost – Právo Péče O dítě, Právo Na Styk S Dítětem](#) > [Latvia](#)

Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Lotyšsko

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Dítě je v péči rodičů do doby, než dosáhne zletilosti.

Péčí se rozumí právo a povinnost rodičů starat se o dítě a jeho majetek a zastupovat dítě v jeho osobních a majetkových vztazích.

Staráním se o dítě se rozumí péče o dítě, dohled nad ním a právo určit místo jeho bydliště.

Péčí o dítě se rozumí jeho zaopatření, tj. zajištění stravy, ošacení, bydlení a zdravotní péče, osobní péče, vzdělávání a výchovy (zajišťování jak duševního, tak fyzického vývoje s ohledem na osobnost, dovednosti a zájmy dítěte a příprava dítěte na užitečnou práci ve společnosti).

Rodičovským dohledem se rozumí zajištění bezpečnosti dítěte a jeho ochrana před jakoukoli hrozbou ze strany třetích osob. Právem určit místo bydliště dítěte se rozumí zeměpisná volba místa bydliště a výběr bydlení.

Staráním se o majetek dítěte se rozumí udržování a užívání majetku dítěte za účelem zachování a zvýšení jeho hodnoty.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodiče žijící ve společné domácnosti vykonávají rodičovskou péči společně. V případě rozluky rodičů pokračuje i nadále společná rodičovská zodpovědnost. Péčí o dítě a dohled nad ním musí zajistit rodič, s nímž dítě žije. Rodiče rozhodují společně v záležitostech, které mohou významným způsobem ovlivnit vývoj dítěte.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Je-li kvůli zavinění rodiče (způsobenému úmyslným jednáním nebo nedbalostí rodiče) ohroženo zdraví či život dítěte nebo zneužívá-li rodič svých práv nebo pokud péčí o dítě a dohled nad ním nevykonává, a ohrožuje tudíž fyzický, duševní nebo morální rozvoj dítěte, může soud rodiči právo péče odejmout.

Je-li jeden z rodičů zbaven práva péče, svěří soud dítě do výlučné péče druhému rodiči. Pokud péče vykonávaná druhým rodičem nechrání dítě náležitě před ohrožením nebo pokud jsou oba rodiče zbaveni práva péče, pověří soud zajištěním institucionální péče o dítě rodinný soud (*bāriņtiesa*).

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

V případě rozluky rodičů pokračuje i nadále společná rodičovská zodpovědnost. Péči o dítě a dohled nad ním musí zajistit rodič, s nímž dítě žije. Rodiče rozhodují společně v záležitostech, které mohou významným způsobem ovlivnit vývoj dítěte. Nestanoví-li právní předpisy jinak, spory mezi rodiči řeší rodinný soud. Společná péče rodičů zaniká, pokud rodiče společnou dohodou nebo soud svým rozhodnutím svěří dítě do péče jednoho z rodičů.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Pokud se rodiče dohodnou na záležitosti týkající se rodičovské zodpovědnosti a provedou dohodu dobrovolně, není nutný souhlas úřadu nebo soudu.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

V případě sporu řeší neshody rodinný soud.

Při řešení rodinných konfliktů může být účinná i mediace; s pomocí mediátora jako neutrální třetí strany je učiněn pokus o nalezení řešení sporu přijatelného pro obě strany, a to tím, že mediátor vyslechne očekávání a potřeby obou stran. V rámci [státního rozpočtového programu „Mediace rodinných sporů“](#), který realizuje ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Radou certifikovaných mediátorů, mají rodiny možnost zúčastnit se pěti hodinových mediačních sezení hrazených státem, zatímco rodinám zařazeným mezi nízkopříjmové nebo sociálně slabé je hrazeno sedm hodinových sezení.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Obrátí-li se rodiče na soud, požadují společnou péči nebo výlučnou péči. V případě potřeby soudce mimoto rozhodne o otázkách výživného, místa bydliště atd. Rodič, jemuž byla svěřena výlučná péče, vykonává péči o dítě, což zahrnuje právo jednat jménem dětí v jejich osobních a majetkových vztazích a právo určit místo bydliště dítěte. Každý rodič má povinnost a právo udržovat osobní vztah a přímý kontakt s dítětem. Toto ustanovení se použije i v případě, je-li dítě odloučeno od rodiny nebo nežije-li s jedním či s oběma rodiči. Rodič, který s dítětem nežije, má právo dostávat informace o dítěti, zejména informace o jeho rozvoji, zdraví, školním prospěchu, zájmech a životních podmínkách. Spor rodičů ohledně péče je nutno rozhodnout s přihlédnutím k zájmu dítěte a po vyžádání si názoru dítěte, je-li dítě schopno jej vyjádřit.

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Rodič, jemuž bylo dítě svěřeno do výlučné péče, má veškerá práva a povinnosti vyplývající z této péče. Rodiče jsou povinni poskytovat na dítě výživné ve výši, která je úměrná jejich možnostem a finanční situaci. Povinnost starat se o dítě nesou otec a matka do doby, než je dítě schopné postarat se o sebe samo.

Vyživovací povinnost k dítěti nezaniká, je-li dítě odloučeno od rodiny nebo nežije-li s jedním z rodičů.

Při rozhodování o svěření výlučné péče uváží soudy okolnosti daného případu, tj. to, který rodič žije s dítětem v době podání návrhu a který rodič vykonává každodenní péči o dítě. Dítě má právo udržovat osobní vztahy a přímý kontakt s kterýmkoli rodičem (právo na styk). Každý rodič má povinnost a právo udržovat osobní vztah a přímý kontakt s dítětem. Rodič, který s dítětem nežije, má právo dostávat informace o dítěti, zejména informace o jeho rozvoji, zdraví, školním prospěchu, zájmech a životních podmínkách. Svěření dítěte do výlučné péče

jednomu z rodičů neznamena, že druhý rodič je práva péče zbaven.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Jsou-li děti ve společné péči obou rodičů, mohou oba rodiče jednat jménem dítěte v jeho osobních a majetkových vztazích. Rodiče rozhodují společně o všech záležitostech týkajících se rozvoje dítěte.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Nároky vyplývající z práva péče a práva na styk jsou předkládány soudu v místě bydliště dítěte. V případě nároků vyplývajících z práva péče a práva na styk se má za to, že místem bydliště dítěte je registrované bydliště jeho rodičů. Pokud se registrovaná místa bydliště rodičů dítěte nacházejí na různých správních územích, má se za to, že místem bydliště dítěte je registrované bydliště rodiče, s nímž dítě žije. Nemají-li rodiče dítěte nebo dítě registrované bydliště, má se za to, že místem pobytu dítěte je místo pobytu rodičů.

Žalobní nárok je třeba podat podle § 128 občanského soudního řádu (*Civilprocesa likums*). Pokud jde o dokumenty, které je třeba k žalobnímu nároku přiložit, použije se § 129 občanského soudního řádu.

K žalobnímu nároku je možné přiložit také stanovisko rodinného soudu.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Soudní řízení ve věcech občanských se řídí ustanoveními lotyšského občanského soudního řádu. Věci týkající se ochrany práv a zájmů dítěte projednává soud přednostně. Soud si v záležitostech týkajících se svěřené péče, pečování o dítě a způsobu výkonu práva na styk vyžádá stanovisko rodinného soudu a vyzve zástupce, aby se dostavil k soudnímu jednání, a zjistí názor dítěte, je-li dítě vzhledem ke svému věku a stupni vyspělosti schopno jej vyjádřit.

Soud projednává občanské věci na veřejném zasedání, vyjma například věcí týkajících se práva péče a práva na styk. Soud může obdobně prohlásit jednání (nebo jeho část) za neveřejné v zájmu nezletilých na základě odůvodněné žádosti účastníků řízení nebo dle uvážení soudu.

Strany mají právo podat soudu odůvodněnou žádost o rychlejší projednání dané věci. Soud poté tuto odůvodněnou žádost posoudí.

Na návrh jedné ze stran může být v soudním rozhodnutí uvedeno, že rozhodnutí nebo části týkající se výživného na dítě a věcí souvisejících s právem péče a právem na styk jsou vykonatelné bezodkladně.

Na návrh jedné ze stran vynese soud usnesení, které stanoví dočasné výživné na dítě, dokud není vydáno konečné rozhodnutí.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

O finanční prostředky na právní pomoc mohou požádat osoby s nízkými příjmy nebo osoby v hmotné nouzi, jimž byl tento status přiznán v zákonem stanoveném řízení, a osoby, které se dostanou náhle do tohoto postavení a do finanční situace, jež jim znemožňuje chránit svá práva (v důsledku živelních pohrom, případů vyšší moci či jiných okolností, které nemohou ovlivnit), nebo které jsou zcela v péči státu nebo obce (dále jen „zvláštní situace“).

Na odůvodněnou žádost dotyčné osoby posoudí soud nebo soudce finanční situaci jednotlivce a plně nebo částečně jej osvobodí od úhrady soudních výdajů do státního rozpočtu a uloženou platbu soudních výdajů do státního rozpočtu pozastaví, nebo ji rozdělí na splátky.

V souladu s občanským soudním řádem jsou navrhovatelé osvobozeni od úhrady soudních výdajů do státního rozpočtu v případě nároků souvisejících s vymáháním výživného na dítě.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Proti rozhodnutí se lze odvolat obvyklým postupem, tj. podáním opravného prostředku ke krajskému soudu (*Apgabaltiesa*) nebo kasačního opravného prostředku k Nejvyššímu soudu (*Augstākajā tiesa*).

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Soudní rozhodnutí jsou vykonána, jakmile nabudou účinnosti, nebo neprodleně poté, co byla prohlášena za okamžitě vykonatelná.

Soudní rozhodnutí vykonává exekutor.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Rozhodnutí zahraničních soudů uznávají a vykonávají lotyšské soudy.

Rozhodnutí zahraničních soudů jsou uznána a vykonána postupem stanoveným v občanském soudním řádu a podle nařízení Rady č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

Návrh na prohlášení vykonatelnosti se předkládá ke zvážení okresnímu (nebo městskému) soudu v místě trvalého bydliště osoby, vůči které je výkon rozhodnutí navrhován, nebo v místě trvalého bydliště dítěte, jehož se výkon týká. Rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti nebo rozhodnutí, kterým se prohlášení vykonatelnosti zamítá, vydává samosoudce na základě podaného návrhu a přiložených dokumentů do deseti dnů ode dne podání návrhu, aniž by účastníky řízení předvolal.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Ve věci týkající se uznání rozhodnutí zahraničního soudu lze podat na rozhodnutí soudu prvního stupně podat okresnímu soudu doplňkovou námitku a proti rozhodnutí krajského soudu lze podat doplňkovou námitku senátu (*Senāts*).

Účastník řízení, který má nahlášené bydliště nebo pokud nemá nahlášené bydliště, jeho skutečné bydliště v Lotyšsku, může podat doplňkovou námitku do 30 dnů ode dne vydání opisu rozhodnutí, zatímco účastník řízení, jehož nahlášené bydliště nebo skutečné bydliště se nenachází v Lotyšsku, může podat takovou námitku do 60 dnů ode dne vydání opisu rozhodnutí.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Lotyšsko je vázáno Haagskou úmluvou ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí a dvoustrannými dohodami o právní pomoci, které byly uzavřeny mezi Lotyšskou republikou a Ruskou federací, Ukrajinou, Běloruskou republikou, Republikou Uzbekistán, Kyrgyzskou republikou a Moldavskou republikou.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

■ Poslední aktualizace: 28/01/2025

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.